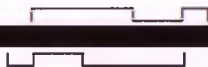
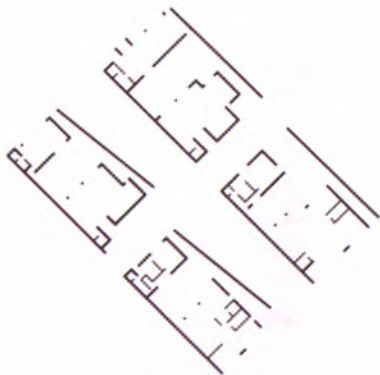

Μπόλι_ Σχεδιασμός και χρήση αστικών αποθεμάτων
στην Εντός των Τειχών Λευκωσία.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μπόλι_ Σχεδιασμός και χρήση αστικών αποθεμάτων στην
Εντός των Τειχών Λευκωσία

Φοιτήτρια: Μαρκίδου Παναγιώτα, Μ.

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Λυκουριώτη Ίρις

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα τελευταία 37 χρόνια η Κύπρος είναι μοιρασμένη στα δύο και πουθενά αλλού δεν είναι πιο φανερό από ότι στην πρωτεύουσα της, τη Λευκωσία.

Σήμερα, βασικό γνώρισμα των παλιών συνοικιών της Λευκωσίας, είναι η υποβάθμιση της ποιότητας ζωής και του αστικού περιβάλλοντος καθώς και η οικονομική στασιμότητα. Εγκαταλειμμένες υποδομές και ουσιώδεις ελλείψεις, απειλούν τη δυνατότητα λειτουργικής επιβίωσης ευρύτερων αστικών συνόλων, αλλά και τη δυνατότητα συντήρησης αξιόλογων δειγμάτων αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η επέμβαση στην Εντός των Τειχών Λευκωσία, σκοπό έχει να ενισχύσει και να αναβαθμίσει το ιστορικό κέντρο. Τα δεδομένα αντιμετωπίζονται με εξαιρετική προσοχή, με απώτερο στόχο να εξασφαλιστούν συνθήκες που θα συμβάλουν στην ουσιαστική αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων αλλά και της περιοχής γενικότερα. Οι περιοχές κατοικίας δεν αντιμετωπίζονται μονοσήμαντα, αντίθετα, επιδιώκεται ο συνδυασμός διαφόρων συμβατών απαραίτητων χρήσεων, ώστε να διασφαλιστεί ένα επιθυμητό αστικό περιβάλλον. Ταυτόχρονα, αναίρεται η ιδιωτικότητα με την αυστηρή έννοια του όρου, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στην κοινωνικοποίηση της γειτονιάς, καθιστώντας την κοινωνική επαφή ως ένα ισχυρό όπλο για την απομάκρυνση του φόβου των συνόρων. Ενθαρρύνεται η στέγαση μόνιμου πληθυσμού σε παραδοσιακούς οικιστικούς πυρήνες, ώστε να επανοχρησιμοποιηθεί επωφελώς το υφιστάμενο απόθεμα κατοικιών και να διατηρηθεί η ιστορική και πολιτιστική συνέχεια. Εν ολίγοις επιχωρείται η εξάπλωση ζωής σε αστικό επίπεδο ώστε να επηρεαστούν διαφορετικά «στρώματα» να κατοικήσουν στην περιοχή.

Ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο είναι ο χαρακτήρας του ιστορικού κέντρου της πόλης και αυτός πρέπει να τύχει της ανάλογης σπουδαιότητας. Η κυπριακή παραδοσιακή αρχιτεκτονική, συνδυάζεται με τη «μοντέρνα αρχιτεκτονική» χωρίς η μία να αναίρει την άλλη.

Η παρούσα μελέτη αποσκοπεί στη αναδιοργάνωση και προγραμματισμό της αστικής ανάπτυξης. Στο «μπόλιασμα» της, ώστε να επιτευχθεί η αναζωογόνησή της.

UNIVERSITY OF THESSALY
DEPARTMENT OF ARCHITECTURE

THESIS

Graft_ Design and use of urban reserves
In Nicosia Within the Walls

Student: Markidou Panayiota, M.

Supervisor: Lykouriati Irls

ABSTRACT

The last 37 years, Cyprus is divided in two, and nowhere is more evident than in the capital city, Nicosia.

Today, the essence of the old districts of Nicosia, is the devalorisation of quality of life and of the urban environment and the economic stagnation as well. Abandoned infrastructures and essential lacks, threaten the possibility of functional survival of wider urban totals, but also the maintenance of valuable samples of architectural and cultural heritage.

The intervention to the city of Nicosia Within the Walls, aims to strengthen and enhance the historical center. The data are treated with extreme caution, with a view to ensure conditions that will contribute to substantially upgrade the quality of residents life and also the region generally. The residential areas are not treated uniquely. However, seeks a mix of compatible uses necessary to ensure a desirable urban environment. Simultaneously, the privacy in the strict sense is reversed, paying particular attention to the socialization of the neighborhood, making social contact as a powerful weapon to remove the fear of the borders. The accommodation of permanent population in traditional built-up cores is encouraged, in order to advantageously be reused the existing reserve of residences and preserve the historical and cultural continuity. Is attempted to spread life in urban level to influence different "layers" to inhabit the area.

Particularly important element is the character of the historic city center and must be treated with the proportional importance. Traditional architecture of Cyprus, is combined with the "modern architecture" without the one negates and reverses the other.

The present thesis aims the rearrangement and planning of urban development. Aims the "grafting", in order to achieve Nicosia 's revitalization and invigoration.

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 9820/1
Ημερ. Εισ.: 26-09-2011
Δωρεά: Συγγραφέας
Ταξινόμησης Κωδικός: ΠΤ - ΑΜ
2011
ΜΑΡ

Ειλικρινείς ευχαριστίες στην καθηγήτριά μου κυρία Ίρις Λυκουριώτη για την πολύτιμη βοήθειά της, για το προμερό ενδιαφέρον της και το εμψυχωτικό της πνεύμα.

Ιστορική Αναδρομή

Η Λευκωσία, πρωτεύουσα της Κύπρου από το Βυζάντιο, αναπτύχθηκε κυρίως κατά τη Φραγκοκρατία, που ήταν και η «χρυσή» εποχή της. Αυτή την περίοδο απέκτησε τη δομή της μεσαιωνικής δυτικής πόλης και οχυρώθηκε σε τείχη με πύργους και πύλες. Μεγαλόπρεποι ναοί και μοναστήρια, κτίσθηκαν σύμφωνα με γοτθικό ρυθμό. Η πόλη ήταν αραιοκατοικημένη, οργανωμένη σε συνοικίες κατά εθνότητα ή επαγγέλματα, ενώ πλούσιοι κήποι και δέντρα περιέβαλλαν τα κτίρια. Όταν η Λευκωσία πέρασε στα χέρια των Βενετών, και υπό την απειλή της επερχόμενης οθωμανικής εισβολής, αντικαταστάθηκαν τα Λουζινιανό τείχη με νέα, σύμφωνα με τα πρότυπα των σύγχρονων αμυντικών ιταλικών οχυρώσεων του 16^{ου} αιώνα, συμπίπτοντας την πόλη και κατεδαφίζοντας τα πλείστα κτίρια που βρίσκονταν εκτός των τειχών. Έτσι η Λευκωσία άρχισε να χάνει την παλιά της αίγλη. Τα ενετικά τείχη με τους 11 προμαχώνες και την περιμετρική τάφρο σώζονται μέχρι σήμερα.

Τα νέα οχυρωματικά έργα δε μπορούν να αποτρέψουν την εισβολή των Οθωμανών που κατακτούν τη Λευκωσία το 1570. Η πόλη αλλάζει οργάνωση καθώς υποχρεώνεται να προσαρμοστεί στην ισλαμική κοσμοθεώρηση, ήθη και τρόπο ζωής που φέρνουν οι κατακτητές. Παρόλα αυτά η Λευκωσία διατηρεί μέχρι τις αρχές του 17^{ου} αιώνα το δυτικό της χαρακτήρα καθώς οι Ταούρκοι χρησιμοποιούν το μεσαιωνικό κτίριο προσαρμόζοντάς τα στις ανάγκες τους. Κτίζονται επίσης νέα κτίρια όπως ισλαμικά εκκλησιαστικά ιδρύματα σε ώριμο οθωμανικό κλασικό ρυθμό καθώς και νέα δημόσια κτίρια σύμφωνα με την ισλαμική κοσμοαντίληψη, όπως χάνια και χαμάμ.

Με την ελευθεριοποίηση της Ορθόδοξης Χριστιανικής θρησκείας επαναρχίζει η ανέγερση νέων ναών και η συντήρηση και ανακατασκευή παλαιότερων. Οι ναοί κίζονται σύμφωνα με τα βυζαντινά πρότυπα αλλά και με μεσαιωνικές επιρροές. Αρχιτεκτονικά μέλη από παλαιότερες οικοδομές ή ναούς ενταχίζονται σε δεύτερη χρήση. Τα μεσαιωνικά κτίρια αντικαθίστανται σταδιακά από νέα απλά σπιτόκια, στα ερείπια των παλιών αρχοντικών. Οι δημόσιοι χώροι με εξαίρεση το λουτρό και τα χάνια, χάνουν το ρόλο τους στην κοινωνική ζωή της πόλης, η οποία περιορίζεται στα τζαμιά και στις εκκλησίες, στις εσωτερικές αυλές των σπιτιών και στα στενοσόκακα των μαχαλάδων. Οι πλατείες κίζονται με νέο κτίριο και οι δρόμοι γίνονται στενοί και χαμάτινοι. Μικρές στοές με τόξα συνδέουν συχνά τα κτίρια πάνω από τους δρόμους. Τα δρομόκια είναι χαώδη, ενώ ο ρόλος τους υποβαθμίζεται σε καθαρό επικοινωνιακό, για πρόσβαση δηλαδή στα σπίτια. Μόνο οι δύο κεντρικοί άξονες διατηρούνται με τον διαμήκη (σημερινή οδός Ερμού) να αποκτά ολοένα και μεγαλύτερο εμπορικό ρόλο και με το παζάρι να επεκτείνεται και προς τις παρακείμενες περιοχές των δύο πλευρών του.

Το παζάρι ανθεί και αυτή την περίοδο. Απαιτεί χώρο έντονης εμπορικής και κοινωνικής δραστηριότητας και γίνεται η ψυχή της πόλης. Λειτουργούν πολλές αγορές που εξειδικεύονται ανά είδη. Τα παζάρια είναι επί το πλείστον ημιυπαίθριοι χώροι αποτελούμενοι από μαγαζιά με πρόχειρα σκέπαστρα από ψάθες ή καλύμια για την σκίαση του δρόμου και την επέκταση των μαγαζιών. Τα μαγαζιά είναι συγχρόνως εργαστήρια καθώς οι τεχνίτες δημιουργούν και εμπορεύματα σε αυτά. Αποτελούνται από στενάμακρους ορθογώνιους χώρους με δίκλινη ξύλινη στέγη στηριζόμενη σε εγκάρσιες καμάρες. Η ψηλή και πλατιά τοξωτή πόρτα με το ξύλινο σανιδωτό εξώφυλλο τοποθετείται κεντρικά ενώ στα μεγαλύτερα εργαστήρια υπάρχουν και παράθυρα.

Βασικό κύτταρο στη δομή της πόλης αποτελεί η συνοικία ή μαχαλάς. Αυτή αναπτύσσεται γύρω από τα αντίστοιχα θρησκευτικά ιδρύματα και συγκεντρώνει πληθυσμό όμοιας εθνότητας, θρησκείας, κοινωνικής τάξης ή επαγγέλματος. Αργότερα, η εμπιστοσύνη που αναπτύσσεται μεταξύ των δύο κοινοτήτων οδηγεί στη δημιουργία μικτών συνοικιών. Τα κτίρια εφάπτονται στο δρόμο τοποθετημένα σε συνεχή δόμηση δημιουργώντας ένα ομοιογενές μέτωπο. Η βασική κάτοψη των κατοικιών αποτελείται από ένα διαμπερές ηλιακό (πύρργο) που συνδέει το δρόμο με το σπίτι. Τα δωμάτια βρίσκονται από τη μια ή, συχνότερα, και από τις δύο πλευρές του ηλιακού και η πρόσβαση σε αυτά επιτυγχάνεται απευθείας από αυτόν. Συχνά, δεύτερος μετωπικός ηλιακός με σταύρα από κομάρες τοποθετείται κατά μήκος στο πίσω μέρος της οικοδομής και το συνδέει με την αυλή. Ο ηλιακός, όταν η θέση του κτιρίου το επιτρέπει έχει νότιο προσανατολισμό που είναι και ο ιδανικός. Η αυλή διαδραματίζει σημαντικό λειτουργικό ρόλο στην κατοικία ενώ χρησιμοποιείται και ως περιβόλι. Τα βοηθητικά δωμάτια βρίσκονται σε δεύτερη πτέρυγα τοποθετημένη συνήθως κάθεται και σπανιότερα παράλληλα προς το κυρίως κτίριο. Η σταύρα μερικές φορές επεκτείνεται και στο μέτωπο της βοηθητικής πτέρυγας.

Στις διάφορες οικοδομές η πρόσβαση στον όροφο επιτυγχάνεται μέσω κλιμακοστασίου που τοποθετείται στο μετωπικό ηλιακό ή αργότερα στο βάθος του κεντρικού ηλιακού. Στον όροφο επαναλαμβάνεται η ίδια διάταξη με το κλιμακοστάσιο να καταλήγει σε στεγασμένη βεράντα που οδηγεί στον ηλιακό του ορόφου. Ο ηλιακός πλαισιώνεται με δωμάτια και συνήθως επεκτείνεται με κίосκι σε πρόβολο. Στα αρχοντικά ακολουθείται η ίδια λειτουργική οργάνωση ενώ τα δωμάτια, ο αριθμός των οποίων αυξάνεται, τοποθετούνται σε σμάρτα και η πρόσβαση σε αυτά επιτυγχάνεται διμέσου του μετωπικού ηλιακού. Πολλά αρχοντικά διαθέτουν μικρό τουρκοκό λουτρό.

Οι προσόψεις των αρχοντικών και των πλουσιότερων σπιτιών κίττονται με εμφανή πελεκητή πέτρα (καρτέρη) στο εξωτερικό και ακατέργαστη πέτρα (μώλο) στο εσωτερικό. Τα πιο φτωχικά σπίτια κίττονται από ωμόπληθους (πλιθόθωρα), σε βάση από πέτρα, επιχρισμένη με γύψο. Συχνά οι εσωτερικοί τοίχοι, το κίосκι και κάποιοι εξωτερικοί τοίχοι κατασκευάζονται από ντολμάδες (ξύλινος σκελετός με γέμισμα από διάφορα υλικά και επιχρισμένος με γύψο). Οι στέγες ήταν ξύλινες με επίπεδα δώματα από χώμα και σπανιότερα κεκλιμένες με κεραμίδια.

Με την μετάβαση στην αγγλοκρατία και την αστικοποίηση επανέρχεται η αίσθηση της ασφάλειας, στους χριστιανούς κυρίως κατοίκους, με αποτέλεσμα την αύξηση του πληθυσμού της πόλης και κατ' επέκταση την ανάγκη για εξασφάλιση στέγης. Ο δρόμος επανακτά τη σημασία του στην κοινωνική ζωή των κατοίκων. Η πόλη αναπτύσσεται ραγδαία, με τυποποιημένες οικίες σε συνεχή δόμηση. Με τον εκσυγχρονισμό εσέρχεται ο νεοκλασικός ρυθμός που υπαγορεύει τη συμμετρική οργάνωση των όψεων σε τρία τμήματα, με τονισμένο το κεντρικό τμήμα, όπου τοποθετείται το «εξώπορτο» στο ισόγειο και ο εξώστης στον όροφο και τη χρήση κλασικιστικών στοιχείων. Η προϋπάρχουσες οικοδομές μετατρέπονται στο νέο ρυθμό. Τα μικρά ανοίγματα των όψεων αντικαθίστανται από μεγάλα παράθυρα με πέτρινα πλαίσια και ψηλές εξώθυρες με τοξωτά ή ορθογώνια υπέρθυρα με σιδερέιες (σιδεριές) στους φεγγίτες. Το κίосκι στον όροφο αντικαθίσταται από εξώστη με περίτεχο κιγκλιδίωμα που στηρίζεται σε πέτρινα, μεταλλικά ή μπτεονένια φουρούσια. Με τη μαζική χρήση των κεραμιδιών τα επίπεδα δώματα μετατρέπονται σε επικλινείς κεραμοσκεπείς στέγες αλλάζοντας έτσι την όψη της πόλης. Οι πρώτοι αρχιτέκτονες δημιουργούν περίτεχνες νεοκλασικές μορφές, εισάγουν το σπλισμένο σκυρόδεμα και εγκαθιστούν τη μετάβαση από την ανώνυμη παραδοσιακή αρχιτεκτονική στην επώνυμη.

Τα πλείστα κτίρια που αποτελούν το αστικό τοπίο της Λευκωσίας σήμερα είναι συνονθύλευμα όλων των ρυθμών και επιδράσεων αλλά κυρίως του τέλους του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα. Τα ίχνη των παλαιότερων οικοδομών χάνονται στην ιστορία καθώς μεσαιωνικά μέρη ενσωματώνονται σε μεταγενέστερες τοιχοποιίες, αρχοντικά κτίρια διαιρούνται σε μικρότερες οικίες, κιάσκια τοποθετούνται και αργότερα με τη σειρά τους αφαιρούνται για να αντικατασταθούν από εξώστες, αρσέρες (ψηλά μικρά ανοίγματα πάνω από τα κανονικά ανοίγματα των χώρων για εξασφάλιση αερισμού) συνυπάρχουν με νεοκλασικά παράθυρα και μεσαιωνικά υπέρθυρα και οικόσημα. Αυτή είναι η πλούσια αρχιτεκτονική κληρονομιά της Λευκωσίας μιας πόλης – χωνευτήρι διαφόρων πολιτισμών μέσα στην πλούσια αλλά και επίπονη ιστορία της.

Η νεκρή ζώνη στην Εντός των Τειχών πόλη της Λευκωσίας

Τα τελευταία 37 χρόνια η Κύπρος είναι μοιρασμένη στα δύο και πουθενά αλλού δεν είναι πιο φανερό από ότι στην πρωτεύουσά της, τη Λευκωσία.

Λόγω έντονων πολιτικών καταστάσεων και γεγονότων, χαράχθηκε στην καρδιά της πόλης η πράσινη γραμμή. Μια λωρίδα γης κατά μήκος της πράσινης γραμμής έγινε η ελεγχόμενη από τα Ηνωμένα Έθνη, νεκρή ζώνη, η οποία έκοψε στα δύο το ιστορικό κέντρο της πρωτεύουσας. Σε αυτή την απαγορευμένη ζώνη μέσα στην καρδιά της πόλης, υπάρχουν μεσαιωνικές εκκλησίες, παραδοσιακές οικοδομές, νεοκλασικά κτίρια και σχολεία, καταστήματα και εργαστήρια. Στην διάρκεια της ιστορίας της πόλης η περιοχή που σήμερα χαρακτηρίζεται ως νεκρή ζώνη αποτελούσε πάντα το οικονομικό, εμπορικό και κοινωνικό κέντρο της πρωτεύουσας. Μέσα στην παλιά πόλη η νεκρή ζώνη έχει μήκος 1.5 χλμ, διασχίζοντας πολλές από τις παλιές γειτονίες της, όπως την περιοχή της πύλης Πάφου, Karapanzade, τον Αγ. Αντρέα, τις περιοχές Nebel khane, Seilmiye (Αγ. Σοφία), Omeiyie, Χρυσοακινιώτισσα, Αγ. Κασσιανό και Φανερωμένη. Τα κτίρια στη νεκρή ζώνη αποτελούν το 10% του συνολικού κτιριακού όγκου της παλιάς πόλης. Η εγκατάλειψη και η άσχημη κατάσταση τους επιδρά αρνητικά στον ιστορικό ιστό της πόλης και την αρχιτεκτονική κληρονομιά που περιέχει, συμβάλλοντας στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος και των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων στο ιστορικό κέντρο. Ακόμα και μετά τη διάνοιξη των οδοφραγμάτων η νεκρή ζώνη παραμένει απρόσιτη, ανάμεσα στα δύο κομμάτια της πόλης.

Σήμερα, βασικό γνώρισμα των παλιών συνοικιών της Λευκωσίας και των άλλων ιστορικών πηγών των υπόλοιπων δήμων, είναι η υποβάθμιση της ποιότητας ζωής και του αστικού περιβάλλοντος, η οικονομική στασιμότητα και η πληθυσμιακή αποψίλωση. Εγκαταλεμμένες υποδομές και ουσιαδείς ελλείψεις στην παροχή κοινοτικών και άλλων υπηρεσιών απειλούν τη δυνατότητα λειτουργικής επιβίωσης ευρύτερων αστικών συνόλων, αλλά και τη δυνατότητα συντήρησης αξιόλογων εδαφών αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Η έλλειψη αποτελεσματικής πολεοδομικής νομοθεσίας μέχρι το '90, σε συνδυασμό με την αυξημένη ζήτηση για ανάπτυξη και επένδυση, καθώς και την κατακράτηση σημαντικού ποσοστού γης είτε για μελλοντική χρήση είτε για κερδοσκοπία, δημιούργησαν συνθήκες που συνέτειναν στην υποβάθμιση της ποιότητας της ζωής μεγάλου μέρους του πληθυσμού. Το φαινόμενο εκδηλώθηκε με διάσπαρτη οικιστική ανάπτυξη και διαχωρισμούς οικοπέδων, πληθώρα κενών οικοπέδων και ανάμιξη μη συμβατών χρήσεων. Επιπλέον, η αδυναμία των χρημικών εσδομησιακών ομάδων να εξασφαλίσουν γη για στεγαστικούς σκοπούς μέσα στην κυρίως αστική περιοχή, παραμένει το πιο ουσιαστικό πρόβλημα και γενεσιουργός αιτία πολλών άλλων.

Η χωροδιάταξη αναπτύξεων όπου στεγάζονται οι διάφοροι τομείς οικονομικής δραστηριότητας εξακολουθεί να παρουσιάζει αρκετά προβλήματα. Εργαστήρια, καταστήματα και γραφεία που είναι διάσπαρτα στην περιοχή είτε είναι κενά είτε υποχρησιμοποιούνται. Έτσι, προκαλείται σύγκρουση λειτουργικών αναγκών, κυκλοφορικά προβλήματα και υποβάθμιση του περιβάλλοντος και των ανέσεων του κοινού, ιδίως σε περιοχές κατοικίας. Οι δημόσιοι ελεύθεροι χώροι για ποθητικά και ενεργή ψυχαγωγία συνεχίζουν να μην είναι επαρκείς στην περιοχή, τόσο σε έκταση όσο και σε οργάνωση και διαχείριση. Η νεκρή ζώνη δημιουργεί τεράστια προβλήματα ανάπτυξης για ευρείες αστικές περιοχές, δημιουργεί πιέσεις για ανάπτυξη στις παρυφές της πόλης και περιορίζει ουσιαδώς τις επιλογές για ορθολογικό πολεοδομικό σχεδιασμό.

Σκοπός

Η παρούσα διπλωματική έχει σκοπό την επέμβαση στην εντός των τειχών Λευκωσία, ούτως ώστε να ενισχυθεί και να αναβαθμιστεί ο ρόλος του ιστορικού κέντρου. Η επέμβαση αντιμετωπίζεται με εξαιρετική προσοχή και με απώτερο στόχο να εξασφαλισει συνθήκες που θα συμβάλουν στην ουσιαστική αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων αλλά και της περιοχής γενικότερα. Οι περιοχές κατοικίας δεν αντιμετωπίζονται μονοσήμαντα ως χώροι ύπνου, αντίθετα, επιδιώκεται ο εμπλουτισμός τους με διάφορες συμβατές απαραίτητες χρήσεις, διασφαλίζοντας έτσι το επιθυμητό αστικό περιβάλλον. Ταυτόχρονα, αναιρείται η ιδιωτικότητα με την αυστηρή έννοια του όρου, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στην κοινωνικοποίηση της γειτονιάς, καθιστώντας την κοινωνική επαφή ως ένα ισχυρό όπλο για την απομάκρυνση του φόβου των συνόρων. Ενθαρρύνεται η στέγαση μόνιμου πληθυσμού σε παραδοσιακούς οικιστικούς πυρήνες, ώστε να επαναχρησιμοποιηθεί επωφελώς το υφιστάμενο απόθεμα κατοικιών και να διατηρηθεί η ιστορική και πολιτιστική συνέχεια.

«Μπόλι: τμήμα φυτού με οφθαλμούς το οποίο προσαρμόζεται πάνω σε άλλο, συγγενές φυτό, με σκοπό να αποκτήσει το δεύτερο τις ιδιότητες του πρώτου».

Η επέμβαση στοχεύει στο «μπόλιασμα» της περιοχής, για να καταστεί δυνατό να αναζωογονηθεί.

Στο μεγαλύτερο ποσοστό του νησιού ισχύουν πολεοδομικές ρυθμίσεις που εσήχθησαν κατά τον καιρό της Αγγλοκρατίας. Αναφέρομαι στην υποχρεωτική δόμηση σε απόσταση των 10'-0" δηλ. 3,00 μέτρων minimum από τα σύνορα του τεμαχίου, η οποία ρύθμιση κατασπαταλεί περίπου το 50% του χώρου των κανονικών οικιστικών οικοπέδων. Στην περιοχή της Παλιάς Λευκωσίας τα κτίρια εφάπτονται στο δρόμο τοποθετημένα σε συνεχή δόμηση δημιουργώντας ένα ομοιογενή μέτωπο.

Τα σοβαρότερα προβλήματα αντιμετωπίζονται στο νοτιοδυτικό τμήμα της περιτοχισμένης πόλης. Τα τελευταία χρόνια επικρατεί μία συνεχής τάση εγκατάλειψης της εντός των τειχών Λευκωσίας, και δη της εν λόγω περιοχής. Ο πληθυσμός και η απασχόληση μειώθηκαν, οι ακατάλληλες χρήσεις (αποθήκες, εργαστήρια) εισέβαλαν στις οικιστικές περιοχές λόγω της μείωσης των ενοικίων με αποτέλεσμα να επιταχυνθεί η φυσική φθορά των κτισμάτων, και οι ανοιχτοί δημόσιοι χώροι υποβαθμίστηκαν. Όλα αυτά μείωσαν τη ζωικότητα της περιοχής αυτής ως παραδοσιακού οικιστικού και εμπορικού κέντρου. Οι σημερινοί πεζόδρομοι «Αλήδρασι» και «Οναςαγόρου», που κάποτε ήταν οι κυριότεροι εμπορικοί δρόμοι αλόκληρης της πόλης, εξακολουθούν μεν να φιλοξενούν εκατέρωθεν τους εμπορικές δραστηριότητες, έχουν όμως χάσει αρκετή από την αίγλη τους. Το συγκεκριμένο τμήμα του ιστορικού κέντρου, παρόλα τα ζητήματα που τίθενται, δεν έχει υποστεί ακόμα σοβαρές επεμβάσεις.

Μπόλι: τμήμα φυτού με οφθαλμούς το οποίο προσαρμόζεται πάνω σε άλλο, συγγενές φυτό, με σκοπό να αποκτήσει το δεύτερο τις ιδιότητες του πρώτου.

Αυτό γίνεται για δυο λόγους: είτε γιατί θέλουμε να **αντικαταστήσουμε** ένα φυτό με ένα άλλο είτε γιατί θέλουμε να πετύχουμε ένα συνδυασμό των κύριων χαρακτηριστικών και **ιδιοτήτων** των δυο φυτών μαζί.

Οι φυτικοί ιστοί έχουν μια φαβερή ικανότητα να συγκολλούνται μεταξύ τους και να γίνονται σιγά - σιγά **ένα**, ακόμα κι όταν ανήκουν σε διαφορετικά είδη. Μέσω αυτού του στενού πλησιάζματος του ενός με τον άλλο γίνεται άνετα η **ανταλλαγή** θρεπτικών ουσιών. Η απόλυτη και αίγυρη επιτυχία ενός εμβολιασμού εξαρτάται από το **βαθμό συγγένειας** που υπάρχει ανάμεσα στα δυο φυτά.

Η επέμβαση στοχεύει στο «μπόλιασμα» της περιοχής, για να καταστεί δυνατό να αναζωογονηθεί.

Βασικό γνώρισμα των πολλών συνοικιών της Λευκωσίας, είναι η **υποβάθμιση** της ποιότητας ζωής και του αστικού περιβάλλοντος, η **οικονομική στασιμότητα** και η πληθυσμιακή αποψίλωση. **Εγκαταλειμμένες** υποδομές και ουσιαστικές **ελλείψεις** σπυλών τη δυνατότητα λειτουργικής επιβίωσης ευρύτερων αστικών συνόλων, αλλά και τη δυνατότητα συντήρησης αξιόλογων δειγμάτων αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Το φαινόμενο εκδηλώθηκε με **διάσπαρτη οικιστική ανάπτυξη** και **διαχωρισμούς** οικοπέδων, **πληθώρα κενών** οικοπέδων και **ανάμειξη μη συμβατών χρήσεων**. Επιπλέον, η αδυναμία των χαμηλών εισοδηματικών ομάδων να εξασφαλίσουν γη για σεαστικούς σκοπούς μέσα στην κυρίως αστική περιοχή, παραμένει το **ο υ σ ι α σ τ ι κ ό π ρ ό β λ η μ α**.

Τα σοβαρότερα προβλήματα αντιμετωπίζονται στο **νοτιοδυτικό** τμήμα της περιτομένης πόλης. Τα τελευταία χρόνια επικρατεί μια συνεχής τάση **εγκατάλειψης** της εντός των τειχών Λευκωσίας και διη της εν λόγω περιοχής. Ο πληθυσμός και η απασχόληση μειώθηκαν, οι **ακατάλληλες χρήσεις** (σπορτικές, εναλλακτικές) επέβαλαν στις οικιστικές περιοχές λόγω της μείωσης των ενδοικών με αποτέλεσμα να επιταχυνθεί η φυσική **φθορά** των κτισμάτων και οι αναστασι δειγματοί γκαρο υποβαθμιστικών. Διαβολή μετέπειτα τη κατάσταση της περιοχής, αυτής ως παραδοσιακή, βεστική και ιστορικό κέντρο. Οι σημερινά τεράστια κληρονομιά και αναστασι που κληρονομήσαν οι κερδοσκοπικοί φορείς αλλοίωσε της πόλης εξακολουθούν για να κληρονομήσουν τον ιστορικό κέντρο, με τον όμοιο με τον αρχιτεκτονικό της στυλ τους. Το ανακατασκευασμένο τμήμα του ιστορικού κέντρου, παρόλο το ζητήματα που τίθενται, δεν έχει αποστεί ακόμα σοβαρές **επιπτώσεις**.

ΑΣΤΙΚΗ ΟΙΚΙΑ

Η οικοδομή αστικού τύπου αναπτύσσεται γύρω από εσωτερική αυλή που χρησιμοποιείτο ως κήπος, η οποία παρέχει την πρόσβαση προς όλο το οικιστικό συγκρότημα. Η είσοδος από το δρόμο γίνεται μέσω πόρπου το οποίο οδηγεί στον ηλιακό και από εκεί στην αυλή. Όλα τα δωμάτια της οικοδομής, ανοίγουν στην αυλή. Συχνά ο ισόγειος ηλιακός επαναλαμβάνεται και στον όροφο. Η οικοδομή επεκτείνεται με την προσθήκη πτέρυγας, συχνά διώροφης, με ηλιακό προς την αυλή, ενωμένο με τον ηλιακό του κύριου κτιρίου. Η οικοδομή έχει συνήθως σχήμα Γ ή Π. Η οικιστική χρήση περιορίζεται συνήθως στην προσθήκη, ενώ στην κύρια πτέρυγα βρίσκονται οι επίσημοι χώροι υποδοχής. Μια σκάλα οδηγεί στον όροφο, χωροθετημένη είτε στον ηλιακό και παράλληλα σε αυτόν, είτε στην αυλή και ενωμένη με τον κύριο ή πλάγιο ηλιακό. Στον όροφο βρίσκεται το σαλόνι ή ο οντάς, διακοσμημένος με σκαλιστά ταβάνια και τάπητες, σύμφωνα, με την Οθωμανική συνήθεια. Κατά την Οθωμανική περίοδο παρουσιάζεται στην πρόσοψη το κιάσκι, ένας περικλειστος εξώστης με μεγάλα ανοίγματα, που αποτελεί συνέχεια του σαλονιού. Αργότερα το σαλόνι επεκτείνεται με το κλείσιμο του ηλιακού με ελαφρές κατασκευές τοιχοποιίας τύπου ντολμά με μεγάλα ανοίγματα.

Η μετάβαση από το λαϊκό στον αστικό τύπο κατοικίας αρχίζει το τέλος του 19ου με αρχές του 20ου αιώνα, σχεδόν ταυτόχρονα με το τέλος της Τουρκοκρατίας. Την εποχή δηλαδή που πρωτοεμφανίζεται η αστική τάξη στην Κύπρο λόγω της ανακατάταξης στην κοινωνικοοικονομική δομή. Αυτό επιφέρει μια νέα αντίληψη της κοινωνικής και οικονομικής πρακτικής. Σαν επακόλουθο οι μορφές στη δόμηση διαφοροποιούνται. Οι κύριοι χώροι της κατοικίας καθορίζονται, οργανώνονται και ανεγείρονται ταυτόχρονα. Για μεγάλο χρονικό διάστημα υπάρχουν λειτουργίες που δεν θα στεγαστούν στο κύριο κτίσμα, όπως η κουζίνα, οι χώροι υγιεινής ή το πλυσταριό λόγω ακριβώς της μειωμένης σημασίας που είχαν στο κοινωνικό γίνεσθαι. Η χωροθέτηση της οικοδομής στο βάθος του τεμαχίου επί του πίσω συνόρου εγκαταλείπεται. Η αστική κατοικία, ως συμπληρωμένο πλέον κτίσμα, θέλει να προβληθεί, να αποκτήσει κοινωνική υπόσταση πλησιάζοντας το οδικό σύνορο. Ο προσανατολισμός της οικοδομής καθορίζεται από το δρόμο.

Οι κύριοι χώροι της κατοικίας οργανώνονται βάση μιας διάταξης που θα αποτελέσει τον πυρήνα για κάθε αστική μονάδα. Ο κεντρικός ηλιακός αποτελεί την είσοδο από το δρόμο, ενώ ένα ή δύο δωμάτια βρίσκονται συμμετρικά τοποθετημένα στις δύο πλευρές του. Σε περίπτωση που υπήρχε επιπλέον χώρος στο πλάτος του τεμαχίου, ένα από τα δύο εκατέρωθεν μακρινόρα γίνεται δίχωρο με καμάρα. Ο ηλιακός, παρόλες τις μικρές τυπολογικές διαφορές παραμένει ο κεντρικός χώρος κατοικίας. Αποτελεί επίσης συνδετικό στοιχείο της οικοδομής καθώς παρέχει πρόσβαση στα παρακείμενα δωμάτια (ένα ή δύο από τη μία ή και από τις δύο πλευρές). Είναι ακόμη ο κύριος καθιστικός χώρος της κατοικίας. Αρχικά ο ηλιακός ήταν ανοικτός με καμάρα προς την αυλή, αργότερα όμως κλείνει με πόρτα, παράθυρο ή τοιχοποιία, ενώ στην περίπτωση που προσπίθενται όροφοι στην οικοδομή, σε αυτόν τοποθετείται η σκάλα. Στο κέντρο της όψης υπάρχει συχνά μπαλκόνι που παρέχει προστασία στην είσοδο και θυμίζει το Οθωμανικό κιάσκι. Η αυλή δεν έχει πια καθοριστική σημασία στη λειτουργική διάταξη της οικοδομής, ενώ ο ρόλος της υποβαθμίζεται σε αυτόν του κήπου.

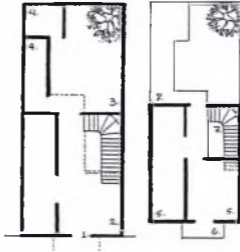
Αργότερα, η αυστηρή συμμετρία αρχίζει να γίνεται πιο ελαστική. Ο κεντρικός ηλιακός συνεχίζει να έχει τις ίδιες αναλογίες, ένα όμως από τα πλαϊνά δωμάτια γίνεται μεγαλύτερο και λειτουργεί ως

επίσημος χώρος υποδοχής. Κάποια άλλα δωμάτια μικραίνουν. Η τελική φάση εξέλιξης του αστικού τύπου κατοικίας έχει ολοκληρωμένη κάτοψη με όλες τις λειτουργίες της σε ένα συμπαγές κτίσμα, σε πανταχόθεν ελεύθερο σύστημα δόμησης. Εσωτερικά η τριμερής οργάνωση με τον κεντρικό ηλιακό συνεχίζει να υφίσταται αλλά με πολλές αλλαγές και αποκλίσεις από τον άξονα συμμετρίας. Το ένα άκρο του ηλιακού θα χωριστεί με τζαμόπορτες ενώ μερικές φορές διαμορφώνεται και βεράντα στο πίσω μέρος. Το όλο στεγάζεται κάτω από μια ενιαία τετράκλινη στέγη.

Η συμμετρία στην κάτοψη αντανακλάται και στην πρόσοψη της κατοικίας με την πόρτα εισόδου στο κέντρο και τα δύο παράθυρα εκατέρωθεν. Στην περίπτωση όπου η οικοδομή απομακρύνεται από το οδικό σύνορο δημιουργείται στην είσοδο μια στεγασμένη βεράντα/ εσοχή με την υποχώρηση του κεντρικού ηλιακού. Μπορεί να γίνει και προσάρτηση επιπρόσθετης βεράντας σε όλο της το μήκος. Με την υποχώρηση και ενός από τα πλαϊνά δωμάτια του ηλιακού, η βεράντα καταλαμβάνει τα δύο τρίτα της πρόσοψης, ή ακόμα προχωρά και στην πλάγια πλευρά με αποτέλεσμα να σχηματίζει Γ. Στις πλάγιες όψεις εμφανίζονται πλέον συστηματικά, τα πλαϊνά ανοίγματα και παίρνουν πλέον υπόσταση και αυτές οι όψεις.

Χαρακτηριστική κατοικία αστικού τύπου

1. Πόρτα εισόδου
2. Κύριος χώρος ισογείου - Ηλιακός
3. Αυλή
4. Βοηθητικά δωμάτια
5. Κρεβατοκάμαρες (υπνοδωμάτια)
6. Μπαλκόνι ή πέργολα
7. Κλιμακοστάσιο
8. Πλάτωμα που διαμορφώνεται από το δώμα των βοηθητικών δωματίων

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Η εμπορική και βιοτεχνική δραστηριότητα οργανώνονται και απαιτούν τους δικούς τους αυτοτελείς χώρους. Χωροθετούνται στον κύριο δρόμο ή σε άξονα εμπορικής δραστηριότητας. Η στέγαση βιοτεχνιών ή δραστηριοτήτων σε κτίρια οικοδομημένα για αυτό το σκοπό δίδει ιδιαίτερη αίσλη στους ιδιοκτήτες και θαμώνες τους. Οι επαγγελματικοί χώροι κτίζονται με προσπάθεια να παραμείνει ο χώρος ελεύθερος από εμπόδια και δομικά στοιχεία για διευκόλυνση της επαγγελματικής δραστηριότητας. Για να επιτευχθεί αυτό, κτίζονται εγκάρσιες καμάρες παράλληλες με τον τοίχο της πρόσοψης ή τοποθετούνται σιδερονευκές (μεταλλικές δοκοί). Τα μεγάλα ανοίγματα του ισόγειου, που επιβάλλονται στις περιπτώσεις αυτές, είναι συνήθως αψιδωτά. Διαθέτουν διπλά φύλλα από σανιδωτές πόρτες που εναρμονίζονται με το σχήμα του ανοίγματος εξωτερικά και εσωτερικά κλείνουν με τζαμλίκια (τζάμια).

Κτίρια με μικτές χρήσεις εμφανίζονται στο κεντρικό τμήμα του πυρήνα, επί των εμπορικών αξόνων. Στο ισόγειο προς την πλευρά του οδικού συνόρου, κτίζονταν ένα ή και δύο καταστήματα ενώ η κατοικία του ιδιοκτήτη βρίσκεται στον όροφο. Η είσοδος και η θέση της σκάλας για την πρόσβαση στον όροφο βρίσκεται είτε στο ενδιάμεσο των δύο καταστημάτων είτε εφασπτόμενη στο πλαϊνό άνωρο.

Εκείνο που κάνει τα ιστορικά κέντρα τόσο έλκυστικά είναι ότι αποτελούν συγκροτημένα σύνολα, παρέχουν ενδιαφέρουσες εμπειρίες, έχουν ένα άλφα βαθμό πολυπλοκότητας και πληροφορίας που ο χρήστης αναζητά να προσλάβει και να αποκωδικοποιήσει.

Η γειτονιά ως ξεχωριστή οντότητα με τα δικά της ιδιαίτερα κοινωνικά χαρακτηριστικά, η βίωση του δημόσιου χώρου ως ιδιαίτερη χωρική εμπειρία και όχι ως καταναγκαστική διέλευση για μετάβαση από το ένα μέρος στο άλλο, δεν αποτελούν πλέον παρελθόν. Τα κτίρια συνυπάρχουν με τα διπλανά τους για να αποτελέσουν ένα οργανωμένο σύνολο, μια ενιαία ανηλιθπική ενότητα, μια ευρύτερη χωρική δομή, μια νέα σύνθεση- δομή πόλης. Γίνεται δηλαδή ένας περαματισμός αστικού σχεδιασμού, με στόχο πάντα και την αναβάθμιση και αναδιοργάνωση του δημόσιου χώρου.

Η παρούσα μελέτη αποσκοπεί στη αναδιοργάνωση και προγραμματισμό της αστικής ανάπτυξης. Βασικό είναι, λοιπόν, να ληφθεί υπόψη η ορθολογική κατανομή των χρήσεων γης, με τρόπο που να διασφαλίζεται η καλύτερη οικονομική και λειτουργική οργάνωση της πόλης και οπωσδήποτε της γειτονιάς. Στόχο αποτελεί ο συνδυασμός συμβατών χρήσεων, ώστε να επιτευχθεί η λειτουργική αλληλοσυσχέτιση κατανομής του πληθυσμού με τις ευκαιρίες απασχόλησης και τις υπηρεσίες. Εντοπίζονται αρχικά οι υποπεριοχές οι οποίες αναμειγνύουν τις χρήσεις τις οποίες πρόκειται να συνδυαστούν. Γίνεται δηλαδή μια επιλογή περιοχών μικτής χρήσης στο ισόγειο και όχι αμιγούς κατοικίας ή εμπορικής δραστηριότητας. Στην πλευρά του οδικού συνόρου, που στο απέναντι μέτωπο η χρήση είναι οικιστική, χωροθετείται η διώροφη κατοικία. Στο ισόγειο προς την πλευρά του άλλου οδικού συνόρου, τοποθετείται ένας επαγγελματικός χώρος, ενώ ο όροφος εξακολουθεί να έχει οικιστική χρήση.

Η επιλογή των οικοπέδων γίνεται με βάση αρκετές παραμέτρους μερικές από τις οποίες παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των αρχικών στόχων της επέμβασης. Η συνεχής δόμηση που αποτέλεσμά έχει το στενό οργανικό δίκτυο, χαρακτηριστικό γνώρισμα των ιστορικών κέντρων των πόλεων καθώς επίσης και της Λευκωσίας, αποτελεί παράλληλα μια πρώιμη προσπάθεια εξασφάλισης θερμικής άνεσης. Η συμπαγής μορφή του κτηρίου με το στενό οργανικό δίκτυο και την αυλή, παράγει μεγάλες μάζες κτηρίων. Επομένως το ποσοστό ανταλλαγής θερμότητας σε ολόκληρο το κτήριο είναι μειωμένο. Ένας τέτοιος συμπαγής σχεδιασμός καθιστά πιθανή την σκίαση των περισσότερων τοίχων και μεγάλης περιοχής της οροφής κατά τη διάρκεια της ημέρας.

Δύο συνεχείς μαντρότοιχοι ορίζουν με σαφήνεια τα όρια του οικοπέδου. Δημιουργείται όμως μια ημιδημόσια ζώνη- πέρασμα, το οποίο συνδέει την αποκλειστικά ιδιωτική ζώνη και το χώρο της ιδιωτικής ζωής με την πόλη και τον περαστικό. Πρόκειται για μια ζώνη πεζόδρομου μεταξύ κατοικίας και μαντρότοιχου, που ενώ τη φροντίδα της έχει ο ένοικος κάθε κατοικίας, την απολαμβάνει ταυτόχρονα και ο κάθε περαστικός που θέλει είτε να έχει πρόσβαση σε μία από τις δύο πλευρές του οικοπέδου, είτε απλά να επωφεληθεί το πέρασμα και να βρεθεί στον απέναντι δρόμο.

Επικρατούσες χρήσεις_

Εμπόριο_

Κατοικία_

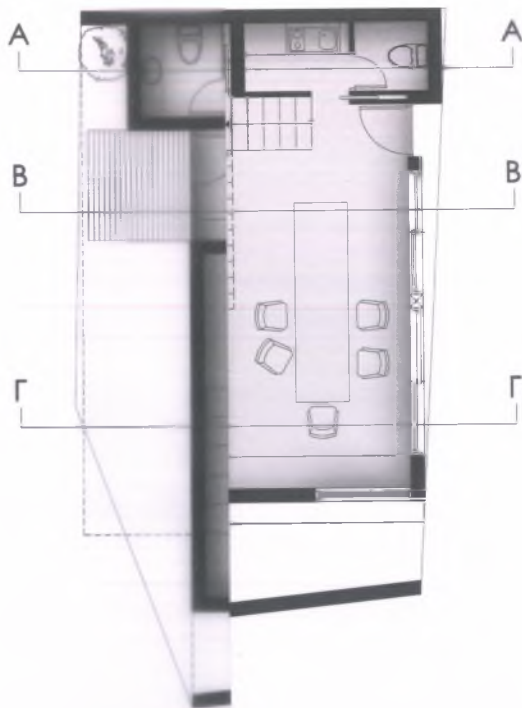
Κενά_

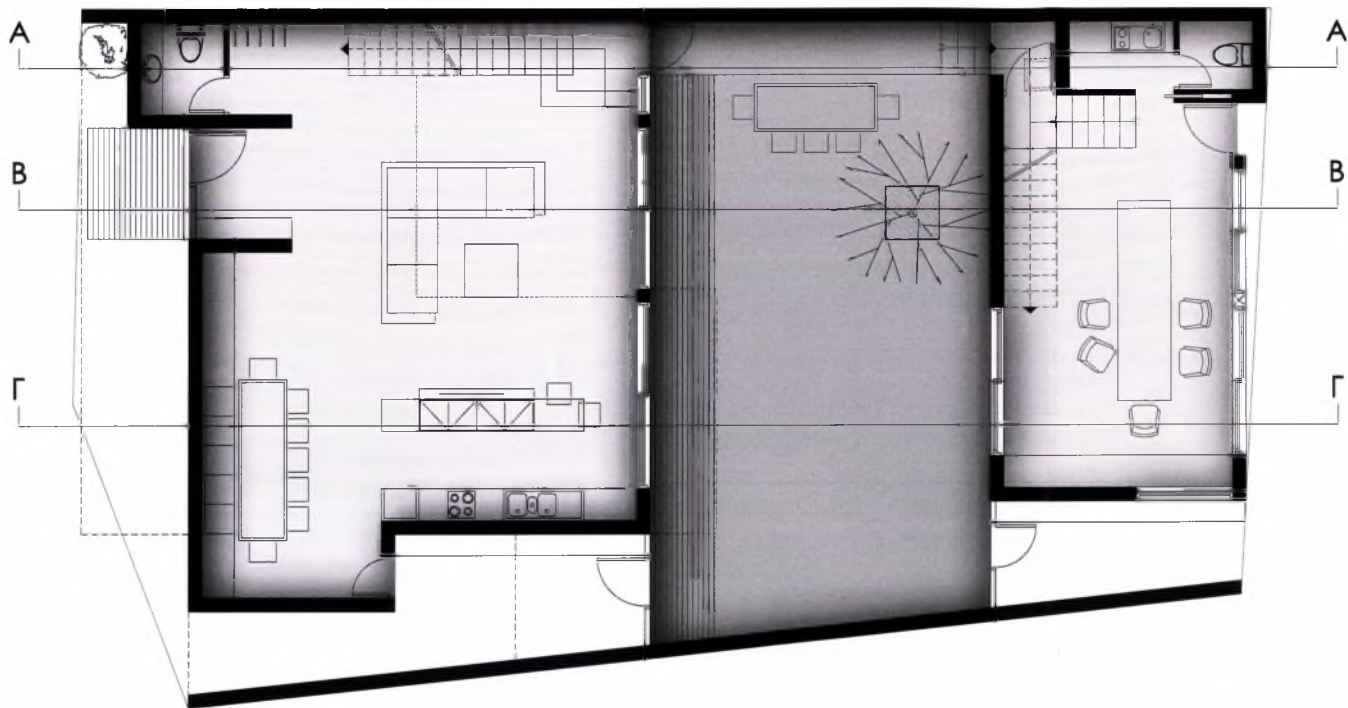
Σήμερα, εμπιστευτήκαμε περισσότερο την τεχνολογία παρά την επιστήμη ενώ έπρεπε να ήταν το αντίθετο. Για παράδειγμα η εσωτερική αυλή που ρυθμιζε την εξέλιξη της παραδοσιακής κατοικίας για χιλιετηρίδες έχει σήμερα σχεδόν εκλείψει, όχι τόσο λόγω αλλαγής του τρόπου ζωής των ανθρώπων, αλλά και λόγω πολεοδομικών ρυθμίσεων και δεν αφήνει πολλά περιθώρια για την δημιουργία εσωτερικής αυλής. Έτσι, μία τόσο απλή και φαινομενικά θετική ρύθμιση, καθώς πιστωνόταν με αύξηση του φωτισμού, αερισμού και ιδιωτικοποίησης των κατοικιών, έχει αλλάξει άρδην την αρχιτεκτονική του υφιστάμενου κτιστού περιβάλλοντος των χωριών και των πόλεων μας υιοθετώντας την αρχιτεκτονική των χωρών του Βορρά όπου λόγω κλίματος το αίθριο δεν προσφέρεται τόσο για διαβίωση και συνύπαρξη με τον κτιστό, κλειστό χώρο του κτιρίου.

Τις τελευταίες δεκαετίες, η ακατάπαυτη χρήση του όρου «μοντέρνα αρχιτεκτονική» καταλήγει να αποτελεί καθαρή αναπαραγωγή μιας ξενόφερτης και μη εξυπηρετικής αρχιτεκτονικής. Μήπως η ορθότερη οδός θα ήταν μια αναδρομή στο παρελθόν;

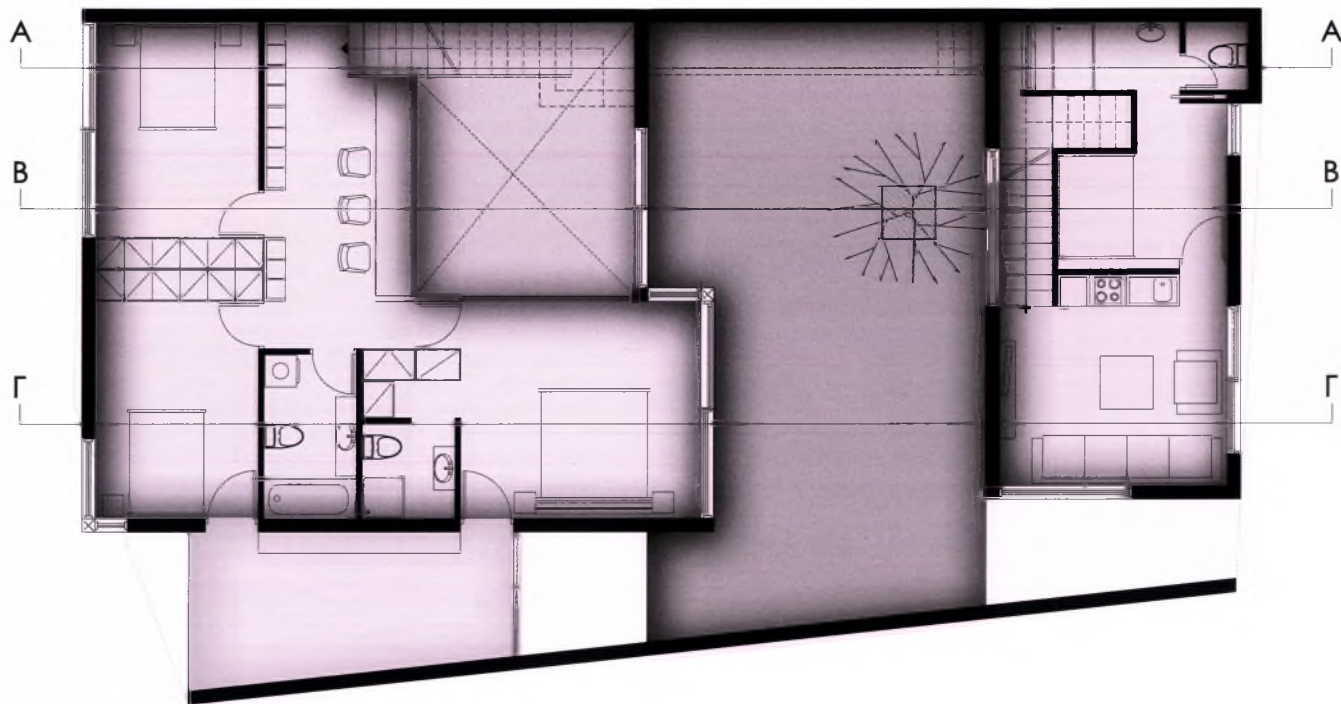

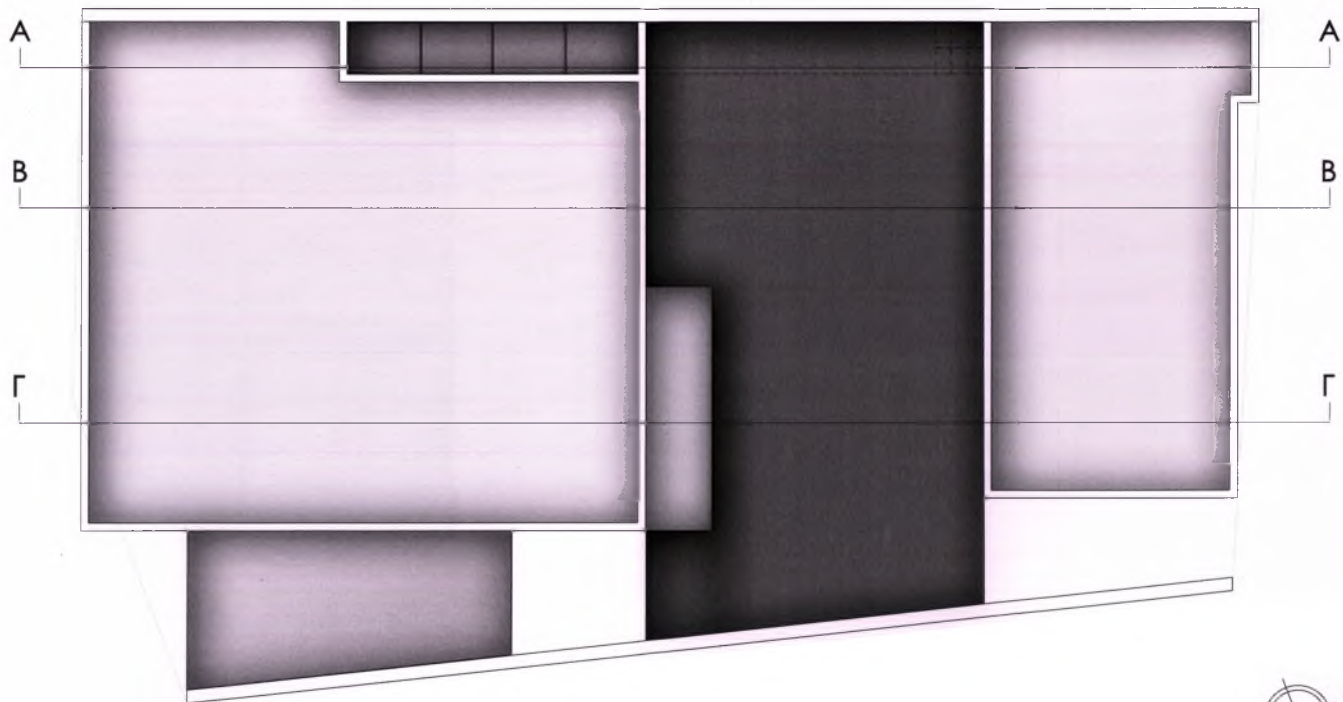
ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓ

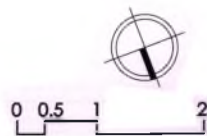
ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

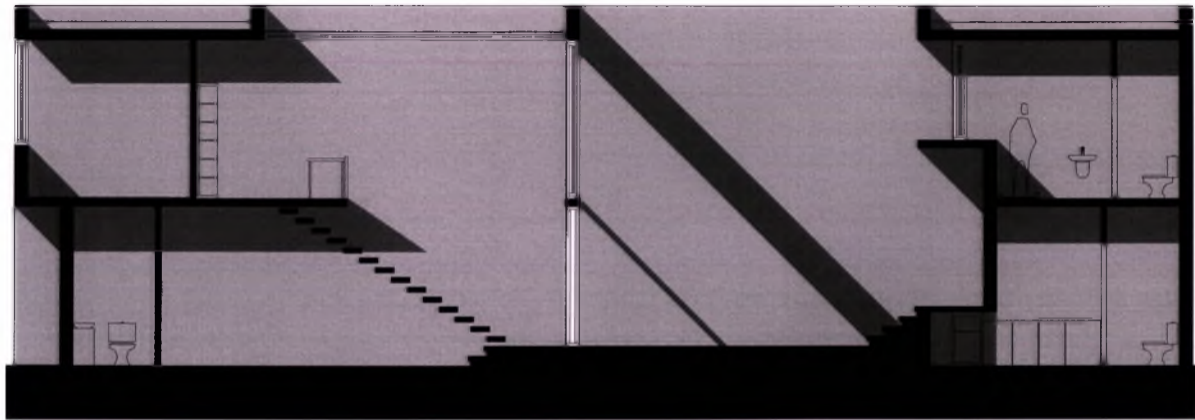

ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ

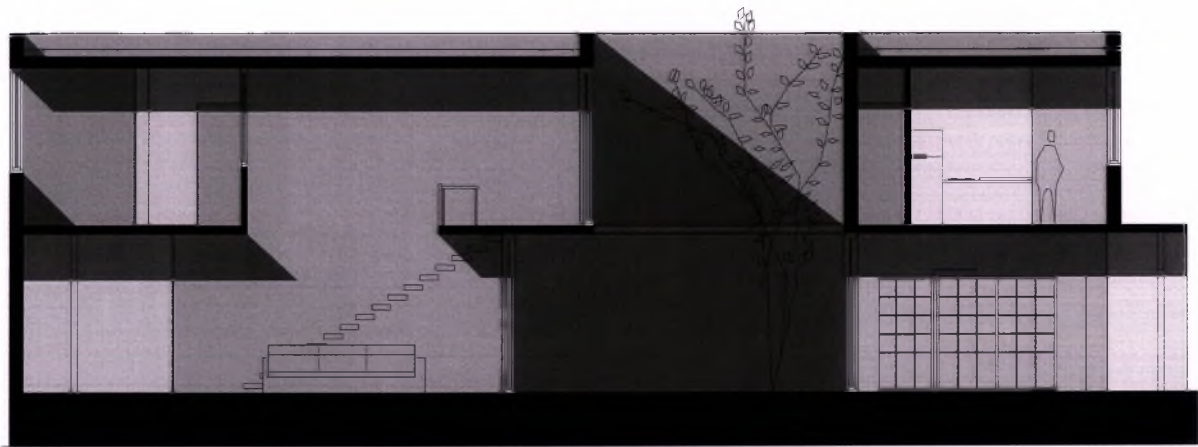

ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΟΣ

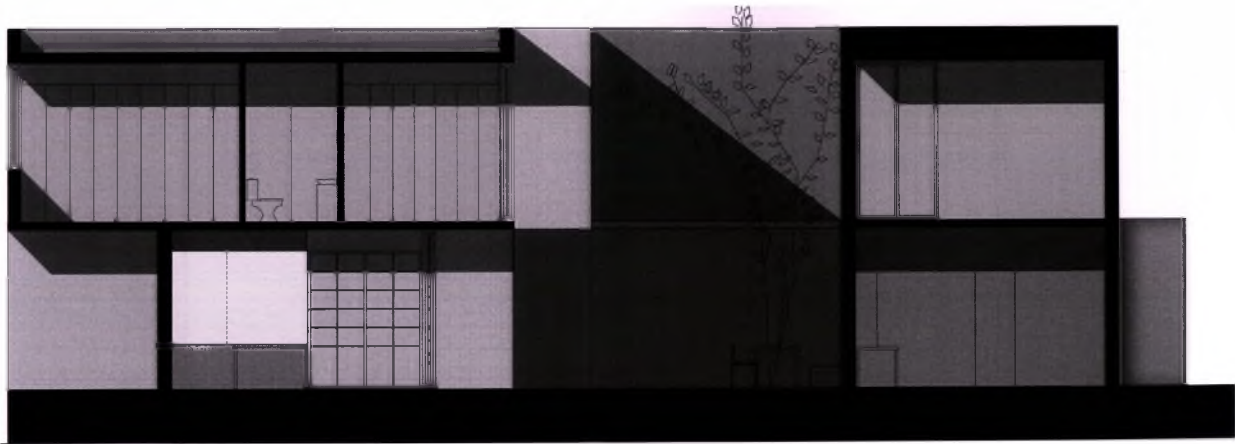

TOMH AA

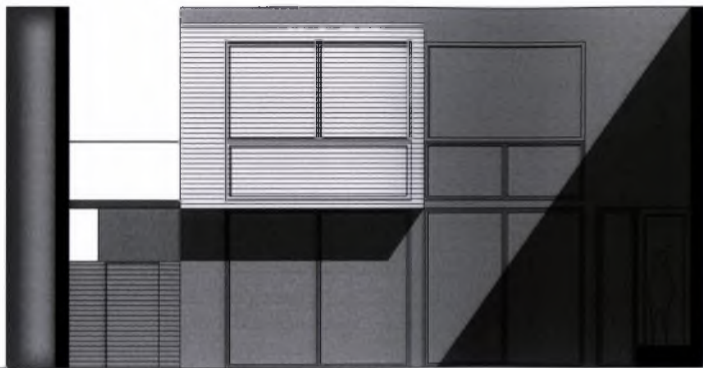
TOMH BB

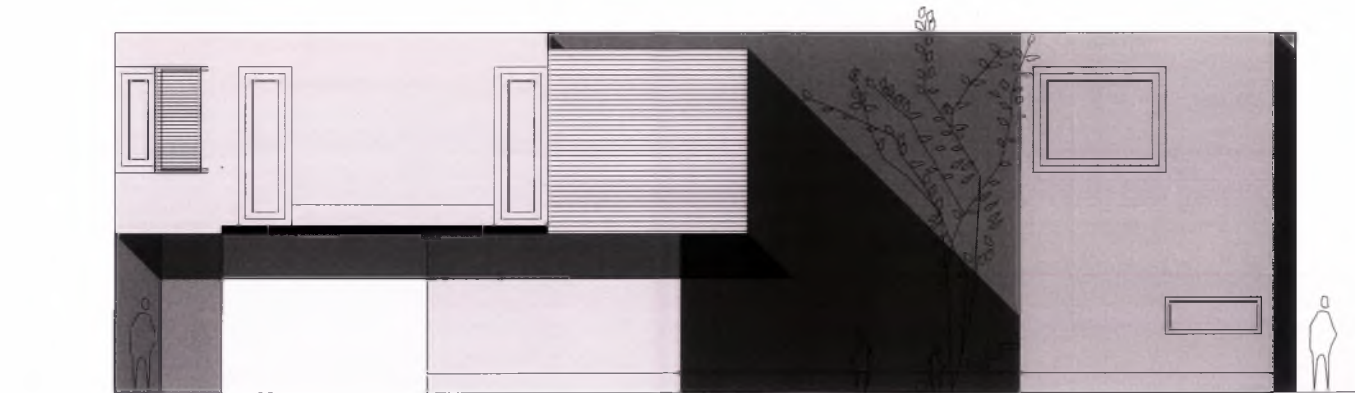
ТОМН ПГ

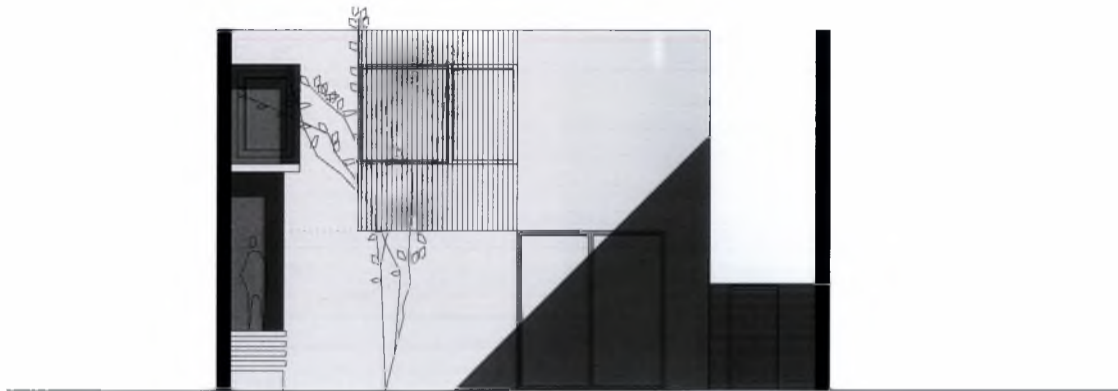
ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ
(ΚΑΤΟΙΚΙΑ)

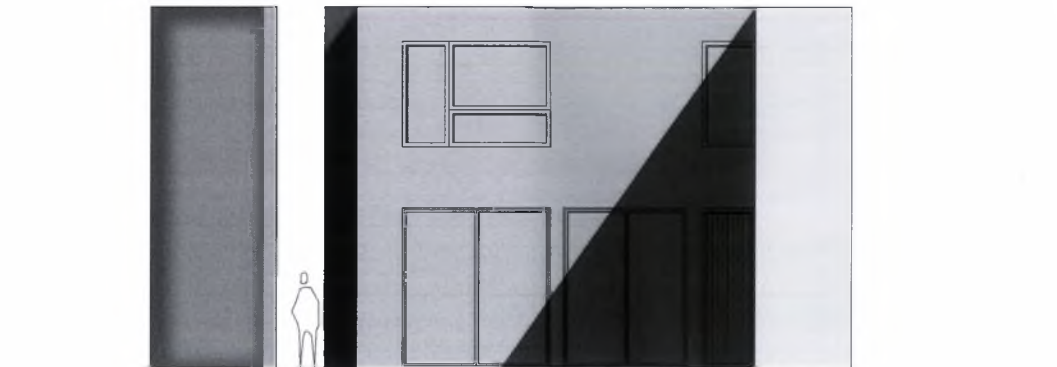
ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ
(ΚΑΤΟΙΚΙΑ)

ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

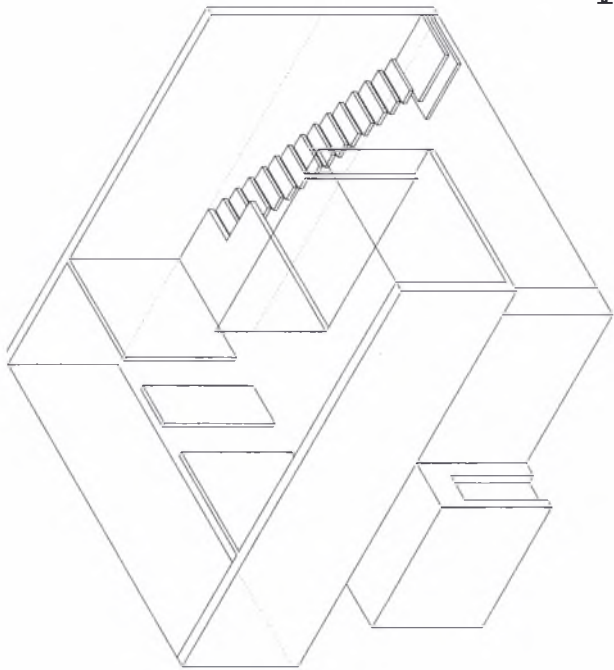

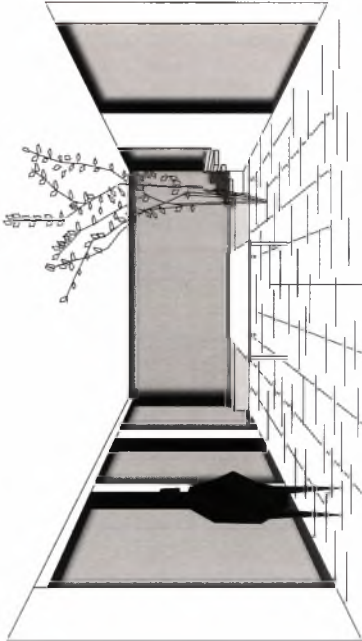
ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ
(ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ)

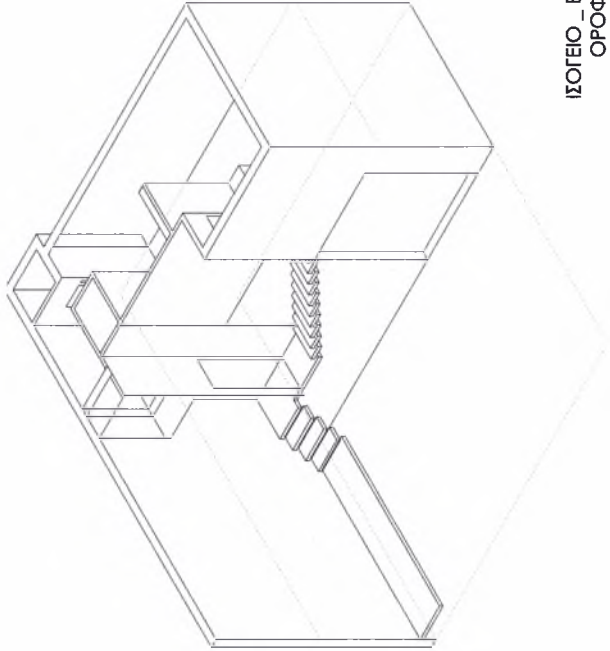
ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ
(ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ)

εσωτερική σιλή_

ΙΣΟΓΕΙΟ_ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ
ΟΡΟΦΟΣ_ΚΑΤΟΙΚΙΑ

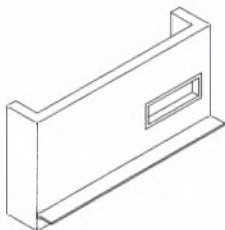
ΚΑΤΟΨΗ

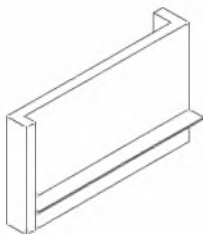
ΚΑΤΟΨΗ

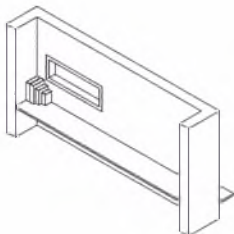
εξωτερικό-κάθισμα

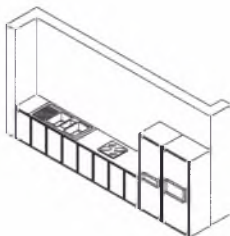
εξωτερικό-κάθισμα

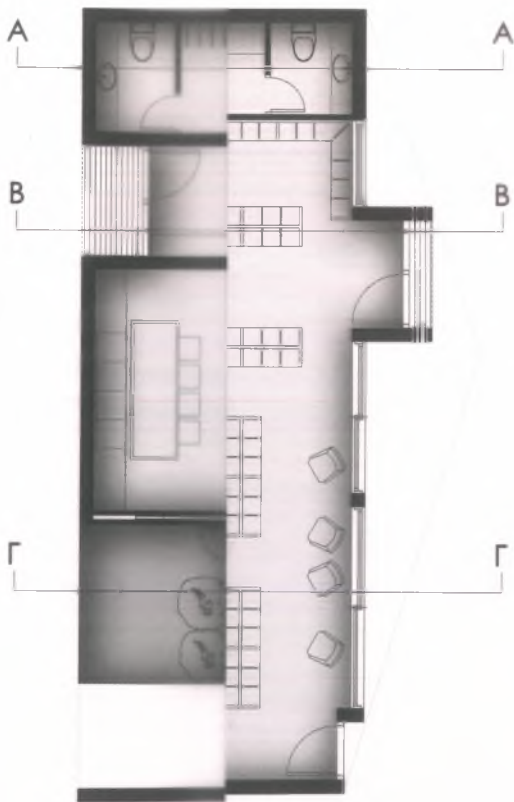

εσωτερικό-γραφείο

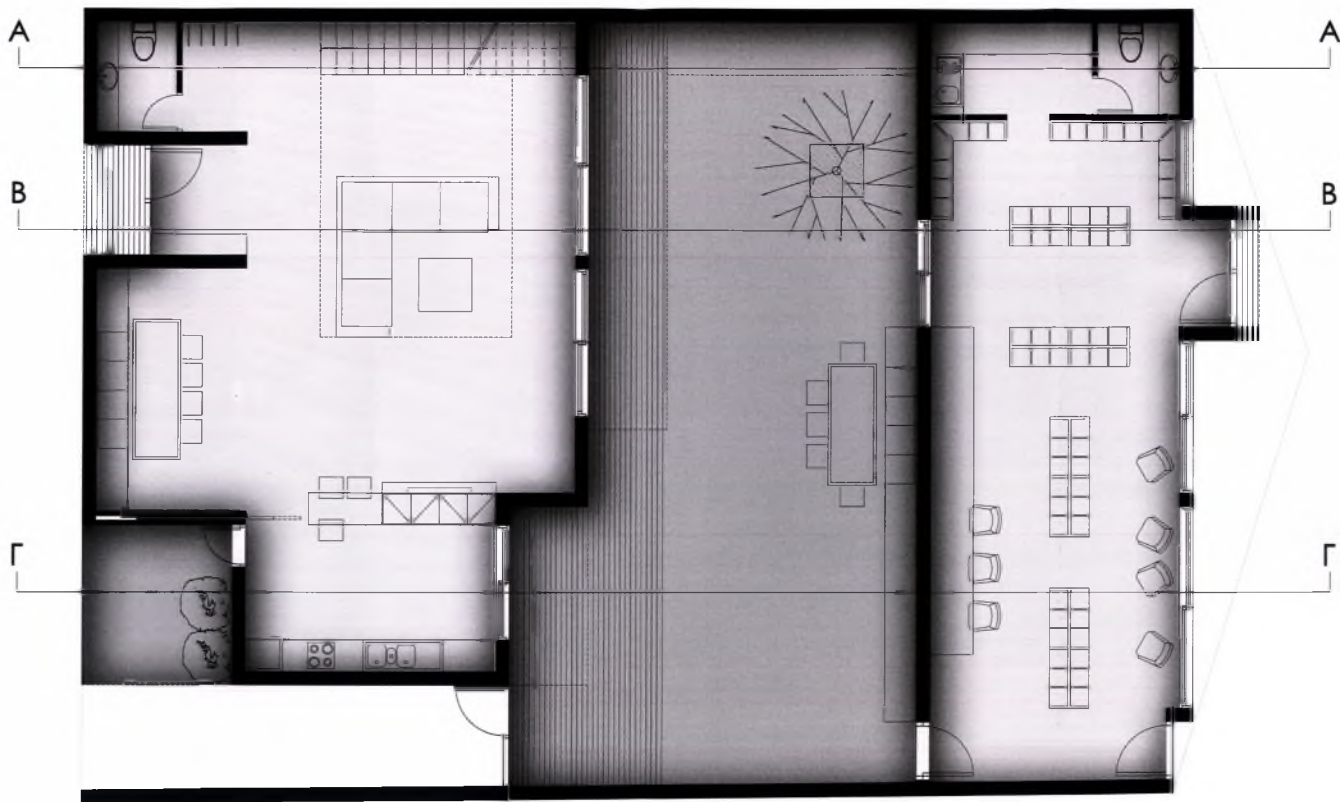

εσωτερικό-πάγκοι κουζίνας

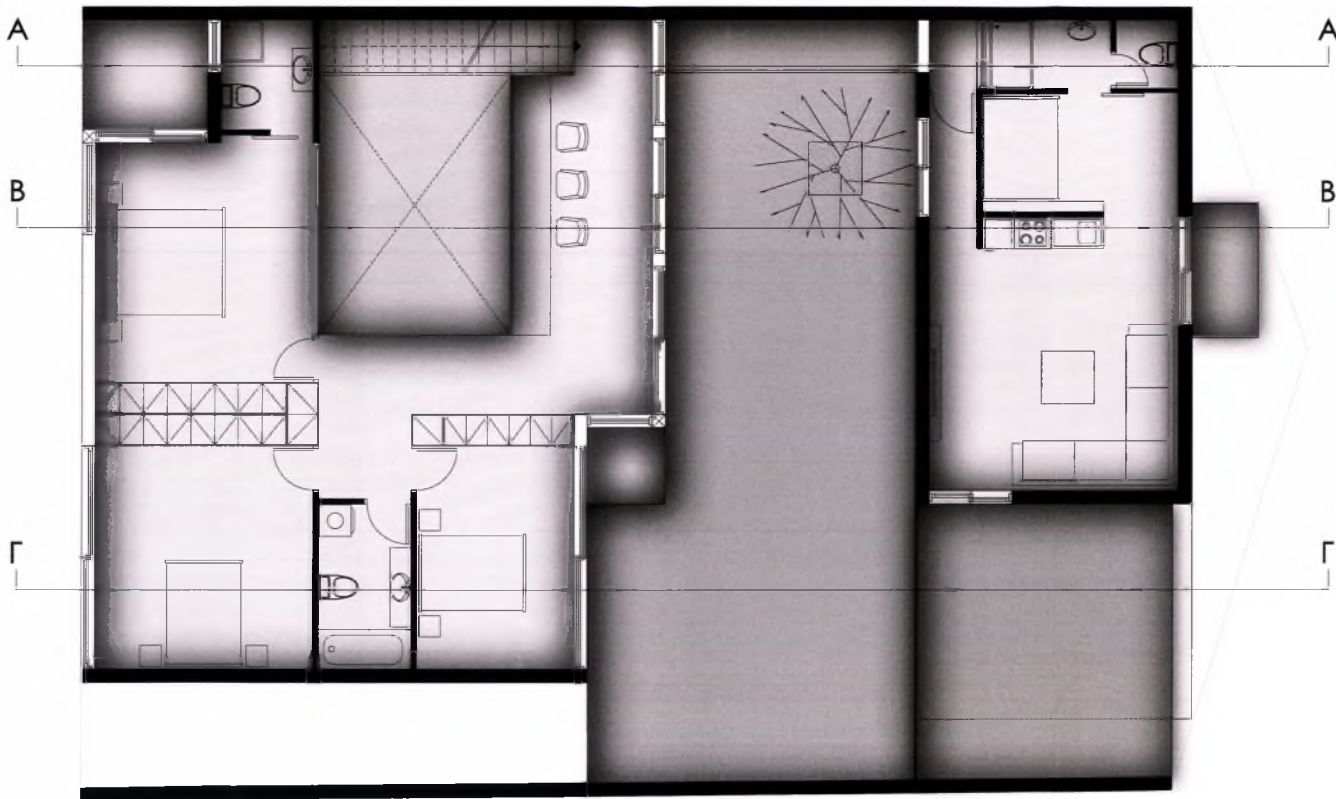

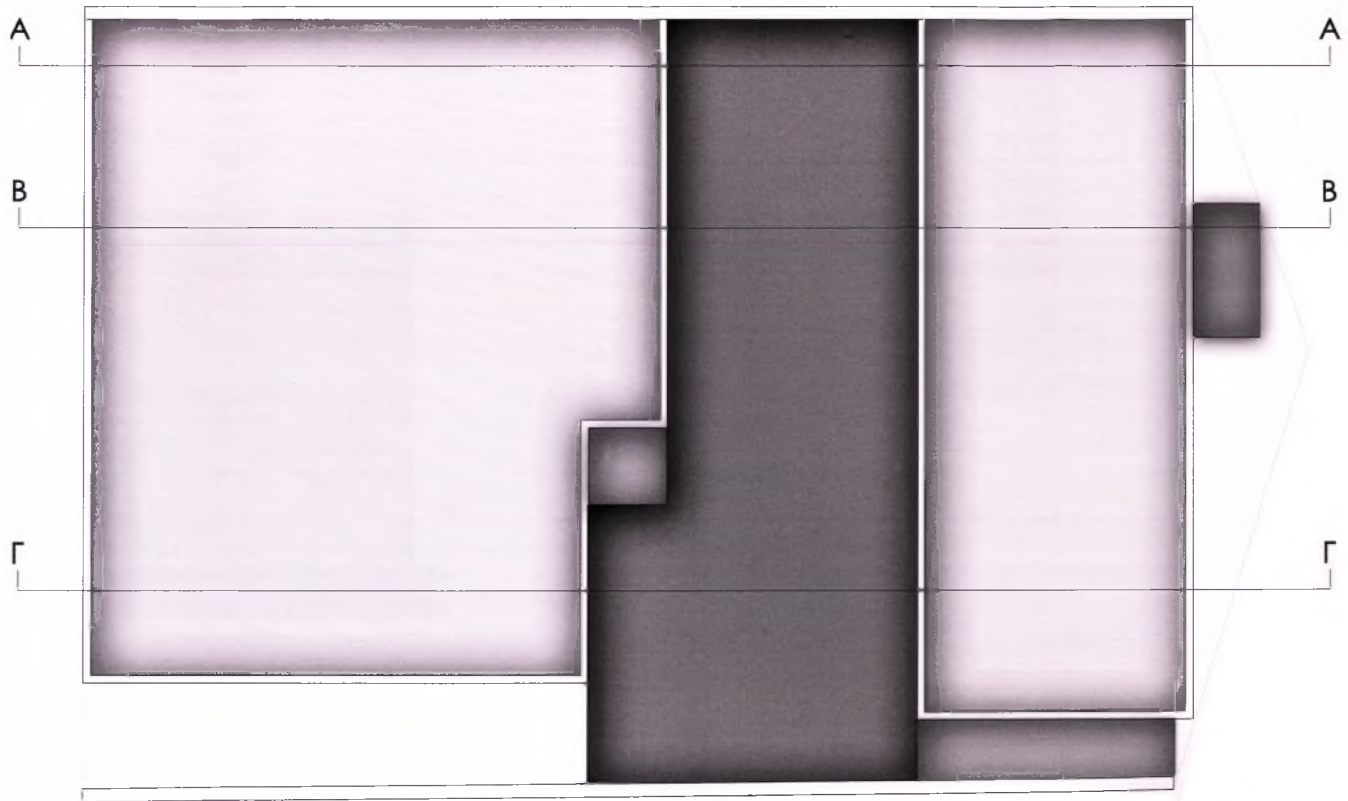
ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓ

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

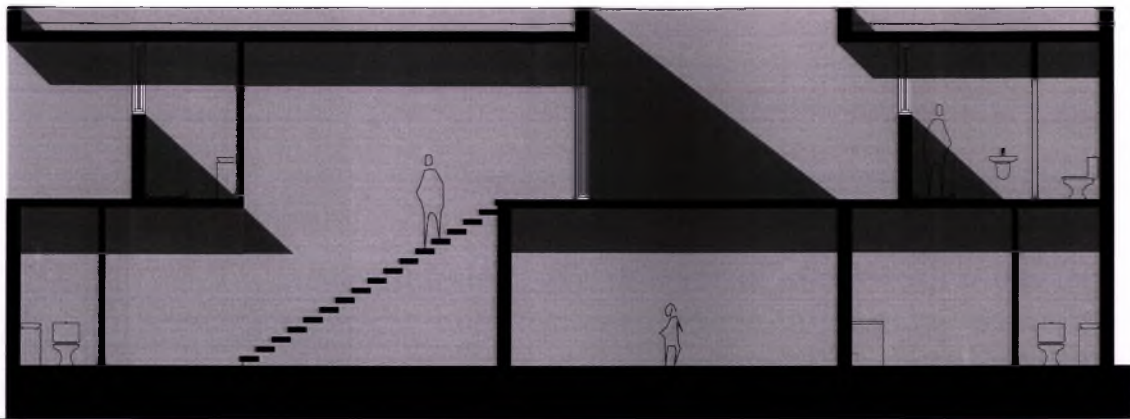

ΚΑΤΩΦΗ ΟΡΟΦΟΥ

ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΟΣ

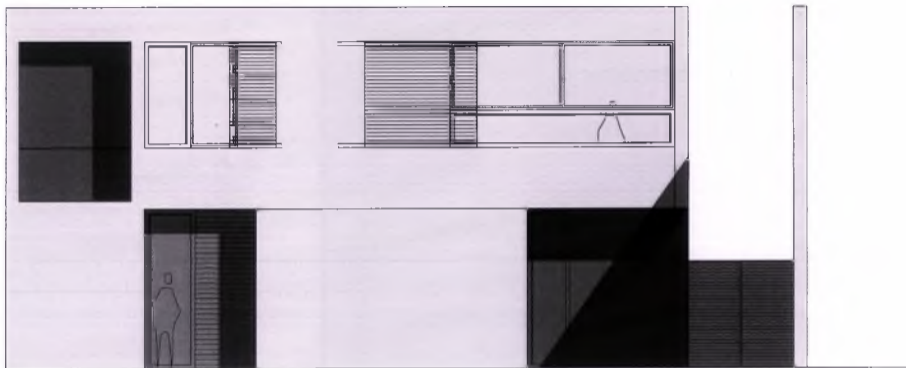
TOMH AA

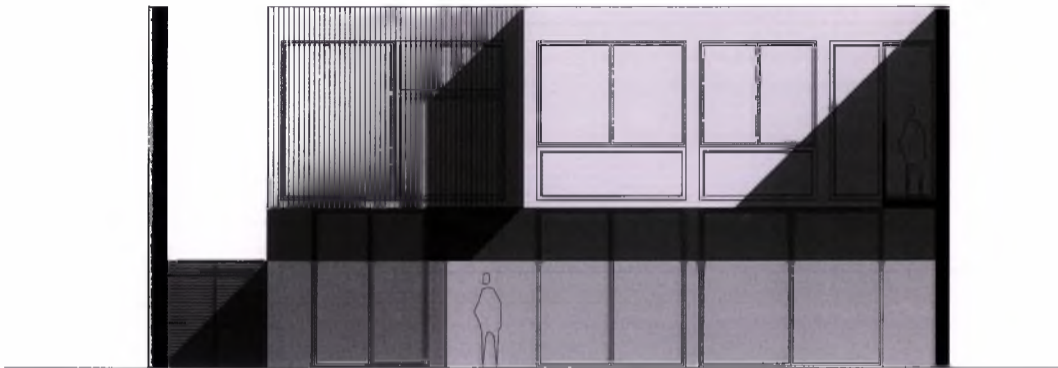
TOMH BB

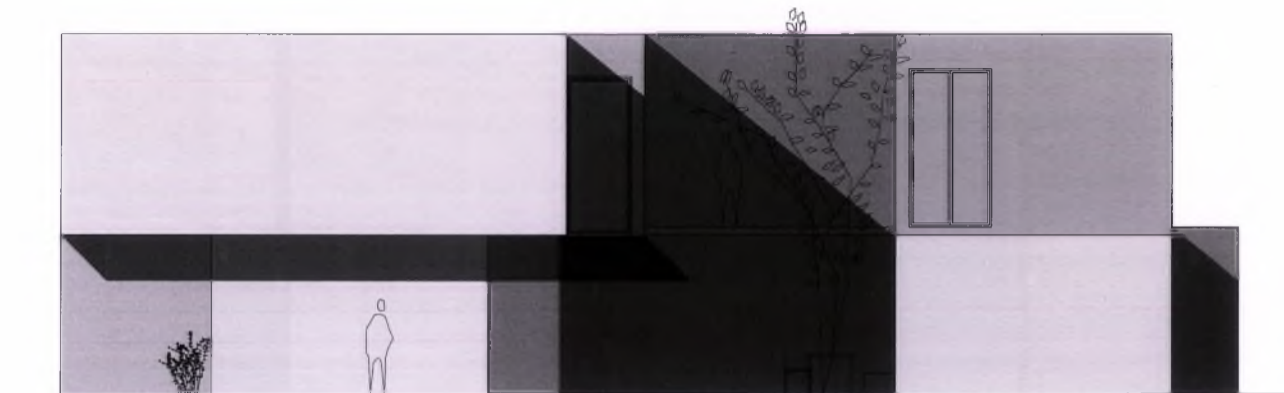
TOMH ΓΓ

ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ
(ΚΑΤΟΙΚΙΑ)

NOTIA ΟΨΗ
(ΚΑΤΟΙΚΙΑ)

ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ
(ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ)

ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ
(ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ)

Αισθάνομαι έντονη την ανάγκη να ευχαριστήσω τους γονείς μου, και την αδερφή μου, που ήταν συνεχώς δίπλα μου όλα αυτά τα χρόνια. Για όλα όσα μου έχουν προσφέρει και κυρίως για την υπομονή και την κατανόησή τους.

Ευχαριστώ όλους τους φίλους μου, που βρέθηκαν στο πλευρό μου και με στήριξαν είτε έμπρακτα είτε ηθικά.

Ευχαριστώ από τα βάθη της καρδιάς μου δύο ανθρώπους, στους οποίους οφείλω τον χαρακτήρα μου και όχι μόνο.

Μαρκίδου, Παναγιώτα Ν.

ΕΥΓΡΑΦΕΑΣ

Ματθ.: βιβλίου 5, σελ. 10

ΤΙΤΛΟΣ

Ορισμ. μαθημάτων

ΔΙΣΗ

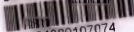
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΔΑΝΕΙΖΟΜΕΝΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Τηλ.: 24210 999999 06300

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

004000107074

